

NUORTEN TIMANTTI

– TIMANTTISTA TULEVAISUUTTA RAKENTAMASSA

OPPIMATERIAALI VAIKUTTAMISESTA

Kohderyhmä: 13–18-vuotiaat nuoret

Oppiaineet: ÄI/S2, YH, GE, ET, UE

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet: L1, L2, L7

Nuorten timantti -oppimateriaali sopii parhaiten yläkoulun ja toisen asteen opetukseen. Materiaalin tavoitteena on syventää oppilaiden ymmärrystä heidän vaikuttamismahdollisuuksistaan ja roolistaan yhteiskunnassa. Materiaalin tehtävät vahvistavat oppilaiden yhteiskunta-, vuorovaikutus- ja vaikuttamisosaamista.

Oppimateriaali tukee erityisesti äidinkielen/suomen, yhteiskuntaopin, maantiedon, elämäkatsomustiedon ja uskonnon oppiainekohtaisten opetussuunnitelmien toteutumista. Osa tehtävistä sopii myös vieraiden kielten opetukseen ja osa taito- ja taideaineiden, kuten kuvataiteen opetukseen.

Materiaalissa nousevat esiin monet laaja-alaisen osaamisen tavoitteet. Siksi tehtävät sopivat useisiin oppiaineisiin ja osaksi monialaisia oppimiskokonaisuuksia.

Oppimateriaali koostuu viidestä tehtävästä, jotka voidaan toteuttaa myös osana etäopetusta. Tehtävät 1 ja 2 ovat orientaatiotehtäviä, joissa tutustutaan erilaisiin vaikuttamisen tapoihin ja vaikuttamisen ulottuvuuksiin sekä harjoitellaan oman mielipiteen muodostamista ja ilmaisua. Tehtävissä 3, 4 ja 5 oppilaat pääsevät kokeilemaan itse vaikuttamista erilaisilla tavoilla.

Tavoite: orientaatio vaikuttamisen käsittelyyn, mielipiteen muodostaminen ja sen ilmaiseminen

Tarvitset: lista mielipideväittämiä

Pyydä oppilaita seisomaan ja kerro, että luokkahuoneen läpi kulkee kuvitteellinen mielipidejana. Janan toisessa päässä on “täysin samaa mieltä” ja toisessa päässä “täysin eri mieltä”. Esitä yksi väite kerrallaan ja pyydä oppilaita liikkumaan janalla sen mukaan, ovatko he väitteen kanssa samaa vai eri mieltä. Oppilaat voivat asettua mihin kohtaan janaa vain. Kun oppilaat ovat löytäneet paikkansa, voit esittää tarkentavia kysymyksiä tai pyytää perusteluja. Voitte myös halutessanne keksiä yhdessä mielipideväittämiä, jotka eivät ole alla olevassa listassa. Käy lopuksi oppilaiden kanssa läpi, miltä harjoitteen tekeminen tuntui.

Voitte käyttää esimerkiksi näitä mielipideväittämiä:

- Vaikuttaminen on helppoa.
- Poliittikka on ainoa keino, jolla Suomen asioihin voi vaikuttaa.
- Pienillä teoilla voi olla iso merkitys.
- Minä voin vaikuttaa toisella puolella maailmaa tapahtuviin asioihin.
- Minulla on jokin asia, johon haluaisin vaikuttaa.
- Osaan kertoa esimerkin siitä, mitä vaikuttaminen on.
- Osaan kertoa esimerkin siitä, miten itse olen vaikuttanut johonkin asiaan.
- Osaan kertoa esimerkin siitä, miten minuun on yritetty vaikuttaa.
- Minusta tuntuu, että pystyn vaikuttamaan asioihin koulussani.
- TikTok-videon kuvaaminen on vaikuttamista.
- Kaikkien pitäisi äänestää vaaleissa.
- Kaikkien yli 12-vuotiaiden pitäisi saada äänioikeus.
- Taiteen avulla voi vaikuttaa asioihin.
- Osaan kertoa, mitä lobbaaminen on.
- Olen lahjoittanut rahaa hyväntekeväisyyteen.
- Olen kerännyt maahan pudonneita roskia.
- Kiinnitän kaupassa huomiota pelkästään tuotteen hintaan.
- Haluaisin vaikuttaa asioihin enemmän esimerkiksi koulussani.

Etäopetukseen:

Mielipidejanan voi toteuttaa etänä esimerkiksi ilmaisilla Flinga- tai Mentimeter-alustoilla.

<https://flinga.fi>

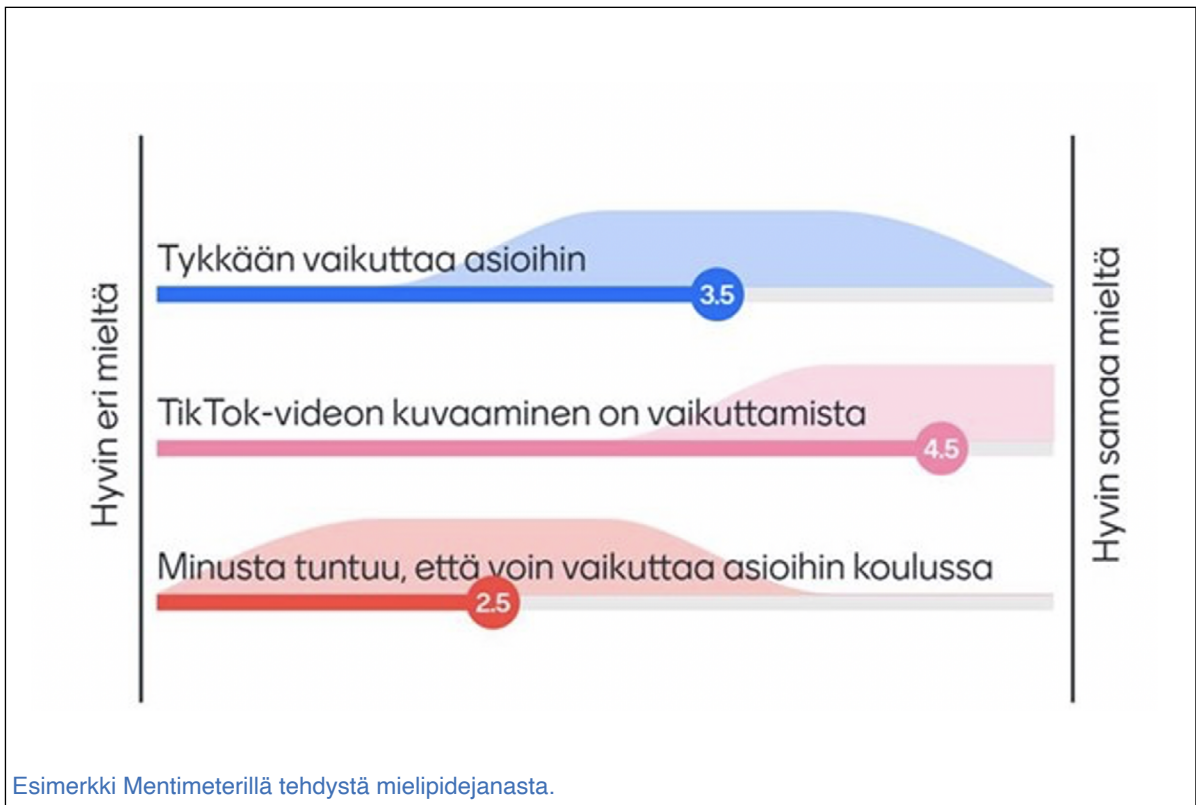
<https://www.mentimeter.com>

Luo Flingassa alustalle jana, jonka toisessa päässä lukee virtuaalisella lapulla "täysin eri mieltä" ja toisessa päässä "täysin samaa mieltä". Oppilaat pääsevät linkillä alustalle ja luovat hahmon, jossa on heidän oma nimensä (kts. esimerkkipuola alla). Opettaja sanoo aina yhden väitteen kerrallaan ja oppilaat siirtävät oman hahmonsaa mielipidejanalla haluamaansa kohtaan.

Esimerkki Flinga-alustalla tehdystä mielipidejanasta.

Mentimeterissä voit lisätä kyselyyn valmiiksi väitteet, joihin oppilaat käyvät vastaamassa anonyymisti. Mentimeterissä näkyy reaaliajassa, millaisia vastauksia oppilaat käyvät antamassa ja mikä on vastausten keskiarvo.

Esimerkki Mentimeterillä tehdystä mielipidejanasta.

Tavoite: orientaatio vaikuttamisen käsittelyyn, eri vaikuttamisen tapoihin sekä vaikuttamisen ulottuvuuksiin tutustuminen, omien vaikuttamismahdollisuuksien pohtiminen

Tarvitset: liite 1: Vaikuttamisen keinoja, liite 2: Vaikuttamisen ulottuvuudet, linkit videoihin (alla), isoja papereita, kyniä

Tutustukaa aluksi erilaisiin vaikuttamisen keinoihin (liite 1) ja keskustelkaa niistä:

- Onko tässä esitelty vaikuttamisen keinoja, jotka eivät ole sinulle tuttuja tai joita et olisi tullut ajatelleeksi?
- Mikä näistä keinoista tuntuu sinulle luontevimmalta tavalta vaikuttaa?

Esittele tämän jälkeen oppilaille vaikuttamisen ulottuvuudet (liite 2), ja katsokaa inspiraatioksi alla olevia Planin nuorten tekemiä vaikuttamisvideoita.

Pohtikaa jokaisen videon jälkeen:

- Mihin asiaan/asioihin nuoret ovat halunneet vaikuttaa?
- Mihin vaikuttamisen ulottuvuuteen toiminta videossa mielestäsi liittyy?

Jaä oppilaat sitten 3–4 hengen ryhmiin. Jokaiselle ryhmälle jaetaan lisäksi iso paperi sekä kyniä. Heijasta taululle Vaikuttamisen ulottuvuudet (liite 2) malliksi. Tämän jälkeen pyydä nuoria pohtimaan eri vaikuttamisen ulottuvuuksia.

Kysymyksiä keskustelun tueksi:

- Mihin haluaisit vaikuttaa koulussasi?
- Minkälaisia vaikuttamismahdollisuuksia koulussasi on?
- Mihin haluaisit vaikuttaa muussa lähiympäristössäsi tai kotikaupungissasi?
- Pystyykö oman lähiympäristön tai kotikaupungin asioihin vaikuttamaan? Miten?
- Mihin haluaisit vaikuttaa Suomessa? Entä globaalisti?
- Pystyykö oman kotimaan asioihin tai globaaleihin asioihin vaikuttamaan? Miten?

Oppilaat kirjoittavat paperille erilaisia keksimiään esimerkkejä vaikuttamisesta jokaisella vaikuttamisen tasolla. Lopuksi käykää läpi ja keskustelkaa luokassa, millaisia erilaisia esimerkkejä nuoret ovat keksineet.

Videomateriaalia tehtävän pohjustukseen:

Nuoret toimijat – Olet täydellinen juuri tuollaisena kuin olet (1 min 8 s):
www.youtube.com/watch?v=Jlg_P5Q3XWg

Girls Takeover – kansainvälinen tyttöjen päivä (1 min 24 s):
www.youtube.com/watch?v=3Aj2M628ndc

Nuoret toimijat – Ei vihapuheelle! (41 s):
<https://www.youtube.com/watch?v=I75W5NbUnwA>

Asennetta vapaaehtoisuuteen - Stoppi roskaamiselle! (1 min 4 s):
<https://www.youtube.com/watch?v=F2NkKyErqAY>

Etäopetukseen:

Tehtävä sopii toteutettavaksi myös etänä. Voit lähettää oppilaille videot ja liitteet tutustuttavaksi ennen yhteistä keskustelua.

Oppilaat voivat keksiä ja koota esimerkkejä vaikuttamisesta eri vaikuttamisen tasoilla esimerkiksi Flinga-, Padlet- tai Jamboard -alustalle.

<https://flinga.fi>

<https://fi.padlet.com>

<https://jamboard.google.com>

Tavoite: kokeilla vaikuttamista viestinnän ja sosiaalisen median kautta

Tarvitset: tietokone, tabletti tai puhelin, liite 3

Katsokaa ensin yhdessä muutama esimerkki kantaaottavasta meemistä (liite 3). Keskustelkaa, mihin meemien tekijät ovat meemeillä halunneet vaikuttaa. Pohtikaa yhdessä, millainen meemi on kantaaottava ja millainen taas loukkaava.

Jaa keskustelun jälkeen oppilaat pareihin. Parit päättävät jonkin aiheen, josta haluaisivat kertoa mielipiteensä ja johon haluaisivat vaikuttaa. Apuna aiheen pohtimisessa voi hyödyntää tehtävän 2 tuotoksia.

Parit tekevät päättämästään aiheesta kantaaottavan meemin tai meemejä käyttäen ilmaista meemigeneraattoria netissä, esimerkiksi: <https://imgflip.com/memegenerator>.

Generaattorissa pari valitsee kuvakirjastosta sopivan kuvan ja keksii siihen iskevän tekstin.

Valmiit meemit voi esimerkiksi printata koulun seinälle kantaaottavaksi näyttelyksi tai julkaista koulunne Instagram-tilillä virtuaalisena mielenosoituksena. Nuoret voivat halutessaan levittää meemejä myös omassa somessaan. Jos julkaisette kuvia sosiaalisessa mediassa, tägätkää mukaan #nuortentimantti ja @plansuomi.

Vinkki: Jos teillä on enemmän aikaa, voitte kirjoittaa tehdyn meemin tueksi kantaa ottavan tekstin, joka sopisi julkaistavaksi somessa.

Meemejä voi etsiä netistä ja keksiä myös eri kielillä. Näin tehtävä sopii hyvin vieraiden kielten opetukseen. Meemejä löytyy paljon erityisesti englannin kielellä.

Etäopetukseen:

Tehtävä sopii toteutettavaksi myös etänä. Etänä meemejä voi tehdä myös yksilötöinä.

Tavoite: kokeillaan vaikuttamista omassa lähiympäristössä esimerkiksi luokassa tai koulussa

Tarvitset: paperia ja kyniä, tietokone tai tabletti

Tehtävissä 1 ja 2 nuoret ovat tutustuneet erilaisiin tapoihin vaikuttaa ja ottaa kantaa sekä vaikuttamisen eri ulottuvuuksiin. Tässä tehtävässä nuoret pääsevät tutustumaan tarkemmin, kuinka vaikuttamista voi tehdä omassa koulussa tai lähiympäristössä.

Ja oppilaat ensin pareihin tai pieniin ryhmiin. Parit ja ryhmät keskustelevat ja päättävät keskenään asian, johon haluaisivat vaikuttaa omassa koulussaan tai lähiympäristössään. Kannusta oppilaita kehittämään aiheita, joihin on mahdollista vaikuttaa oikeasti. Voitte valita toteutustavaksi joko aloitteen tai mielipidekirjoituksen.

A. Aloite: Ryhmät tekevät kirjallisen aloitteen aiheesta, johon he haluaisivat muutosta. Aloitepohjaa (liite 4) voi käyttää suunnittelun apuna. Lopuksi ryhmät esittelevät omat aloitteensa muulle ryhmälle ja kaikki saavat kannattaa suosikkialoitteitaan. Kerätkää aloitteisiin kannatusta muilta oppilailta esimerkiksi allekirjoituksina koulun tai luokan seinällä tai kyselynä verkossa (kts. etäkouluvinkit alta). Sovitun määrän allekirjoituksia kerättyään oppilaiden aloite voidaan päättää toteuttaa tai esimerkiksi viedä eteenpäin rehtorille.

B. Mielipidekirjoitus: Lukekaa aluksi esimerkki nuoren kirjoittamasta mielipidekirjoituksesta (liite 5). Tämän jälkeen ryhmät suunnittelevat ja kirjoittavat mielipidekirjoituksen aiheesta, johon he haluaisivat vaikuttaa. Valmiit kirjoitukset luetaan kaikille ääneen ja niistä keskustellaan. Lopuksi voitte pohtia, sopisiko joku tai jotkut mielipidekirjoituksista julkaistavaksi esimerkiksi koulun nettisivuilla/lehdessä tai voisiko jonkun kirjoituksista lähettää sanomalehteen.

Esimerkkejä teemoihin, joihin voi ottaa kantaa:

- kouluruokailu
- yhteisten tilojen käyttö ja varustus (esim. tietokoneluokka, koulun piha, koulun kalusteet)
- koulun/oppilasryhmän yhteiset tapahtumat
- etätunnit ja niiden rakenne (esim. tauot, toiminnallisuus)
- ympäristöaiheet (esim. kierrätys, roskaaminen, energian säästö, ruokailu).

Etäopetukseen:

Etäopetuksessa aloitteen kannatuksen voi tehdä esimerkiksi Mentimeter-, QuestionPro- tai Microsoft Forms -alustoilla.

<https://www.mentimeter.com>

<https://www.questionpro.com>

<https://forms.office.com>

Tavoite: kokeilla vaikuttamista taiteen eri keinoin, tutustua lisää eri keinoihin vaikuttaa ja ottaa kantaa erilaisten taidemuotojen kautta

Tarvitset: toteutustavasta riippuen esimerkiksi askartelutarvikkeita, maalausvälineet, soittimia, tietokone yms.

Pohjustakaa tehtävää katsomalla yhteiskunnallisesti aktiivisten taiteilijoiden teoksia (esimerkit tehtävän lopuksi).

Keskustelkaa teoksista yhdessä:

- Mitä taitelija haluaa teoksellaan sanoa?
- Mihin hän haluaa vaikuttaa?
- Onko tämä mielestäsi tehokas tapa vaikuttaa?

Pohjituksen jälkeen oppilaat pääsevät kokeilemaan vaikuttamista taiteen keinoin tekemällä pienryhmissä vapaamuotoisen kantaaottavan taideteoksen. Eri pienryhmien töistä voi halutessaan koota myös isomman kokonaisuuden koko luokan yhteiseksi taideteokseksi.

Aluksi pienryhmät miettivät itselleen tärkeän aiheen sekä taideteoksen toteutustavan. Suunnitelma esitellään opettajalle, ennen työskentelyn aloittamista. Näin voidaan varmistaa, että aihe on asiallinen ja toteutustapa mahdollinen. Toteutustapana voi olla esimerkiksi maalaus, kollaasi, videoteos, valokuva, musiikkiesitys tai räppi. Toteutustavan voi halutessaan myös rajata, jos tehtävä tehdään jonkun tietyn taideaineen tunnilla.

Kun taideteokset ovat valmiita, ne voidaan esimerkiksi ripustaa esille luokkaan tai koulun käytävälle tai niistä voidaan koota virtuaalinen taidenäyttely koulun nettisivuille tai Instagram-tilille. Jos julkaisette taideteoksia sosiaalisessa mediassa, tägätäkää mukaan #nuortentimantti ja @plansuomi.

Esimerkkejä yhteiskunnallisesti vaikuttavista taiteilijoista:

- Riina Tanskanen: Tympeät tytöt -Instagram-tili (@tympeattytot)
- Jani Leinonen: <https://janileinonen.com>
- Yeboyah: esim. <https://www.youtube.com/watch?v=WEfX2s92Ypk>
- Venla Vaattovaara: Muijavaara-Instagram-tili (@muijavaara)

Vinkki: Tehtävä sopii useiden taito- ja taideaineiden opetukseen ja sen voi toteuttaa myös eri oppiaineiden yhteistyönä.

Etäopetukseen:

Tehtävän voi muokata etänä toteutettavaksi. Etäopetuksessa voidaan esimerkiksi ideoida taideteos, johon jokainen oppilas tekee kotoaan käsin yhden osan (esim. piirros, maalaus tai valokuva). Lopuksi oppilaiden osuudet voidaan koota yhdeksi kokonaisuudeksi. Tehtävän voi toteuttaa myös täysin yksilötehtävänä.

LIITE 1. VAIKUTTAMISEN KEINOJA

<p>Tiedonjakaminen: Tietoa voi jakaa monella tavalla, esimerkiksi esitteitä jakamalla, puhumalla aamunavauksessa tai keskustelemalla.</p>	<p>Sosiaalinen media: Sosiaalisessa mediassa voi kertoa tärkeästä asiasta ja kannustaa muita vaikuttamaan ja osallistumaan muutoksen tekemiseen.</p>	<p>Oman elämän valinnat: Jokainen voi tehdä omassa elämässä valintoja, esimerkiksi ostopäätöksissä.</p>
<p>Taide: Taiteen (esim. kuvataide, videot, kuvat, musiikki) avulla voi avata keskustelua tai herättää ajatuksia tai lisätä tietoa.</p>	<p>Media: Mediaa voi käyttää apuna monella tavalla kuten kirjoittamalla mielipidekirjoituksen.</p>	<p>Vapaaehtoistyö: Hyvä keino on myös etsiä järjestö tai muu toimija, joka tekee työtä asian eteen, ja lähteä mukaan sen toimintaan vapaaehtoisena.</p>
<p>Tapahtumien järjestäminen: Vaikuttaa voi järjestämällä erilaisia tapahtumia kuten paneelikeskustelun.</p>	<p>Lobbaaminen: Esimerkiksi jollekin korkeassa asemassa olevalle voi lähettää kirjeen tai sähköpostin.</p>	<p>Mitä muita vaikuttamisen keinoja keksit?</p>

LIITE 2. VAIKUTTAMISEN ULOTTUVUUDET

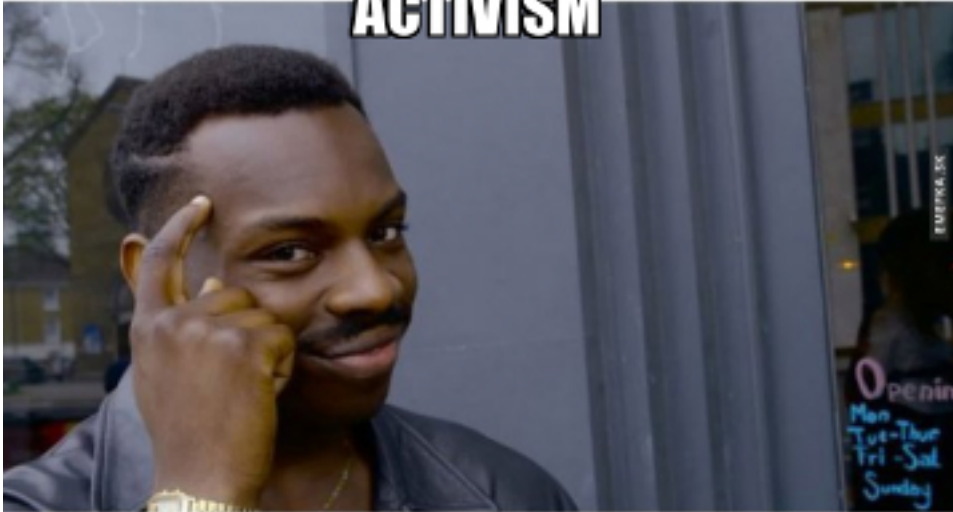

LIITE 3. ESIMERKKEJÄ KANTAA OTTAVISTA MEEMEISTÄ

Tämän sivun meemit ovat Ilmastoterveisistä Etelästä-hankkeen Facebook-sivulta. Ne ovat opettajaksi opiskelevien tekemiä.

**WHEN YOU KNOW YOUTH
ACTIVISM**

CAN BRING CHANGE

makeameme.org

IT'S OK

TO BE DIFFERENT

makeameme.org

Lähteet:

<https://makeameme.org/meme/when-you-know-59b251692e>

<https://makeameme.org/meme/its-ok-to-5925b4>

Lähde: <https://sayingimages.com/girl-power-meme>

LIITE 4. ALOITEPOHJA

Aloitteen otsikko:

Aloitteen päiväys:

Aloitteen tekijät:

Mikä on ongelma?

Miten sen voi ratkaista?

Kenen pitäisi tehdä ja mitä?

LIITE 5: ESIMERKKI MIELIPIDEKIRJOITUKSESTA

Verkkohäirintä vaientaa tyttöjen äänen

Turun Sanomat 11.10.2020

Jopa 42 prosenttia suomalaistytöistä on joutunut verkkohäirinnän uhriksi. Vähemmistöryhmiin kuuluvat tytöt kokevat häirintää puolitoistakertaisesti muihin verrattuna. Tämä selviää lastenoikeusjärjestö Plan International Suomen tuoreesta tutkimuksesta, joka käsittelee tyttöjen ja nuorten naisten kokemuksia verkkohäirinnästä.

Häirinnän yleisyys on todella huolestuttavaa, sillä häirintä rajoittaa meidän tyttöjen vapautta tuoda esiin itsellemme tärkeitä asioita ja mielipiteitämme. Nettihäirintään sisältyy muun muassa kiusaamista, rasistista kommentointia, seksuaalista häirintää sekä ulkonäön pilkkausta. Joka seitsemäs tyttö on häirinnän takia jopa lopettanut jonkin sosiaalisen median alustan käytön.

Se on väärin. Ongelma ei ole meissä työissä vaan häiriköissä ja häirinnän hiljaisessa hyväksymisessä.

Tytöt käyttävät nettiä enemmän kuin koskaan ja some on tärkeä osa elämäämme. Somen tulisi olla mukava alusta, jossa voi rauhassa ilmaista itseään ja mielipiteitään.

Tyttöjen ääni ja mielipiteet ovat korvaamaton osa parempaa tulevaisuutta. Vaadimme tasa-arvoa ja ympäristötoimia. Ilmaisemme omaa luovuuttamme ja näytämme taitojamme.

Se, että tuota kaikkea voi tehdä vain häirinnän uhalla, on todella vahingollista. Siinä kärsivät sekä tyttöjen itsetunto että hyvinvointi ja lopulta myös koko muu maailma.

Hätä on todellinen, ja se vaatii konkreettisia toimia.

Sosiaalisen median alustojen on tehostettava raportointikeinojaan, jotta mahdollisimman suuri osa häirinnästä tulisi julki ja estettäisiin.

Ihmiset pitää saada tietoisiksi ongelmasta, sillä silloin jokainen netinkäyttäjä voi omalta osaltaan vastata turvallisemman ilmapiirin luomisesta ja puuttua häirintään sitä nähdessään.

Me tytöt olemme tärkeitä ja arvokkaita. Meidän äänemme pitää saada kuulua.

MEERI HAVUMÄKI, 16 v.

Planin lastenhallituksen jäsen